

Експертиза відео-, звукозапису. Види досліджень. Особливості призначення

Аудіо-, відеозаписи та пристрої, за допомогою яких їх створюють, копіюють і редагують, вже давно стали невід'ємною частиною життя сучасного суспільства, швидко заповнивши собою всі його сфери. Як наслідок, збільшилася кількість кримінальних проваджень, матеріали яких являють собою аудіо- чи відеоінформацію, зафіксовану на різних носіях. Водночас зросла й актуальність судових експертиз за напрямом досліджень матеріалів і засобів відео-, звукозапису, які на сьогодні мають змогу вирішувати широкий спектр ідентифікаційних і діагностичних питань. Судові експертизи (експертні дослідження) відео-, звукозапису проводяться за такими напрямами відповідно до експертних спеціальностей: 1) технічне дослідження матеріалів та засобів відео-, звукозапису; 2) дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ; 3) лінгвістичне дослідження усного мовлення.

Об'єкти досліджень експертизи відео-, звукозапису

Об'єктами досліджень експертизи відео-, звукозапису є сигналограми: фонограми (запис сигналів звуку), відеограми (запис сигналів зображення), відеофонограми (запис сигналів звуку та зображення), зафіксовані на матеріальних носіях, а також безпосередньо самі матеріальні носії, засоби запису та відтворення аудіо-, відеоінформації. Сигналограми можуть бути представлені в аналоговому або цифровому вигляді на магнітних, оптичних чи електронних носіях. За останні роки цифрове записування сигналу майже повністю витіснило аналогове, що, у свою чергу, внесло свої особливості в експертизу відео-, звукозапису. Види досліджень, які проводяться під час експертизи відео-, звукозапису, та орієнтовний перелік вирішуваних питань

Ідентифікаційні дослідження голосу та мовлення людини (встановлення індивідуальної та групової тотожності осіб шляхом порівняння їх голосів і мовлення на сигналограмах-зразках і досліджуваних сигналограмах).

Орієнтовні питання:

—Чи належать голос та мовлення особи, зафіксовані у фонограмі/відеофонограмі файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія)), громадянину «А»?

–Одній чи різним особам належать голос і мовлення, зафіксовані у фонограмі/відеофонограмі файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія))? –

- Чи одна і та сама особа бере участь у розмовах (або: промовляє фрази «...»); першою/другою вступає в розмову; звертається до співрозмовника як «Б»; до якої співрозмовник звертається як «В»; у розмовах, зафіксованих на ділянках запису з часовими інтервалами від «_год. _хв._сек.» до «_год. _хв._сек.» за часовими показниками програми (назва і версія програми) у фонограмі/відеофонограмі файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія))?

- Чи брав участь громадянин «А» у розмові, зафіксованій у фонограмі/відеофонограмі файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія)). Якщо так, то які саме слова та фрази ним промовлені?

Визначення статі, віку, рівня освіти, професії, типу темпераменту, рис характеру, стану здоров'я тощо, а також психологічного й емоційного стану диктора за його голосом і мовленням виходить за межі компетенції експерта з експертними спеціальностями 7.1 (Технічне дослідження матеріалів та засобів відео-, звукозапису), 7.2 (Дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ), 7.3 (Лінгвістичне дослідження усного мовлення). Встановлення дослівного змісту розмов не є експертним завданням, оскільки не потребує застосування спеціальних знань.

Дослідження пристроїв звуко- та відеозапису.

Діагностичні дослідження щодо встановлення технічних умов і технології отримання запису. Орієнтовні питання:

–Чи на даному пристрої (назва пристрою (модель/марка) (ідентифікаційні позначення пристрою (серійний номер, IMEI)) записана фонограма/відеофонограма/відеограма файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії, пристрої (назва носія, пристрою (ідентифікаційні позначення носія, пристрою (серійний номер, IMEI)))?

–Чи за допомогою даного комплекту апаратури (вказати складові елементи комплекту) було здійснено запис фонограм/відеофонограм/ відеограм файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія))?

–Чи зафіксовано у фонограмі/відеофонограмі/відеограмі файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія)), ознаки монтування? –

–Чи проводився запис фонограм/відеофонограм/відеограм файлу з назвою (назва файлу) у папці з назвою (назва папки), що міститься на носії (назва носія (ідентифікаційні позначення носія)), безперервно?

Для досліджень пристроїв звуко- та відеозапису, досліджень щодо встановлення технічних умов та технології отримання запису експерту надаються:

- оригінальна фонограма/відеофонограма/відеограма;
- пристрій, яким здійснювалася фіксація події та щодо якого ставляться питання;
- додаткове обладнання, що використовувалося для запису, у повному складі: мікрофон, джерело живлення, прилади управління, кабелі тощо; інструкція до нього з характеристиками;
- повні відомості про внесення конструктивних змін у пристрій запису та додаткове обладнання із зазначенням хронології таких змін та опис тракту запису від передавача (мікрофона, відеокамери) до приймача (технічного засобу фіксації) із зазначенням кількості каналів та інших супутніх технічних засобів;
- чистий носій для створення експериментальних записів.

Перелік питань не є вичерпним, а матеріали, пристрої і засоби, що надаються експерту, можуть варіюватися відповідно до конкретно поставленого питання.

Зразки голосу та мовлення – об'єкти, без яких проведення порівняльних (ідентифікаційних) досліджень є неможливим. Вони можуть бути експериментальними, умовно-вільними або вільними.

Експериментальні зразки–відібрані спеціально для проведення експертизи. Умовно-вільні зразки – отримані при провадженні процесуальних дій, у процесі яких застосовується відео-, звукозапис у встановленому законом порядку.

Вільні зразки–записи, які за часом і характером не пов'язані з призначенням і проведенням експертизи (інтерв'ю, публічні виступи, записи особистого характеру тощо). Будь-які з перелічених вище видів зразків повинні мати репрезентативність (достатність у їх кількості та якості) і бути порівнюваними (створювати можливість порівняння). Вимоги щодо відбору зразків голосу та мовлення особи, стосовно якої ініціюється питання ідентифікації –фіксування зразків на апаратурі, яка забезпечує високу якість запису без застосування алгоритмів стиснення з втратою інформації (перевага

надається форматам WAV, AVI, MKV); –рекомендовано використання тієї ж (або аналогічної) апаратури запису (відеокамера, диктофон, телефонна лінія, радіозв'язок) та такого ж тракту запису, що й для досліджуваної сигналограми.